

ZWAMMEN UIT HET RIJK VAN NIJMEGEN

Paddestoelenwerkgroep "Rijk van Nijmegen"
p/a Heilige Stoel 52-12, 6601 VG Wijchen

An account of the activities of the Nijmegen fungus study group in 1993 is presented. Twelve excursions have been organized in the period from August to December, covering many of the different biotopes which can be found in the Nijmegen area. Remarkable finds are shortly commented upon. *Cortinarius bulliardii* was not recorded before in the Netherlands.

Een blik op de kaart van de resultaten van het karteringsproject levert een aantal opvallende concentraties van "ge vulde hokken" op (WPN, 1993). Hierdoor is meteen ook één van de effecten van het bestaan van lokale werkgroepen zichtbaar gemaakt. Maar een werkgroep is meer dan alleen een verlengstuk van het karteringsproject. Hoewel ons land een aantal regionale werkgroepen telt, wordt daar, afgezien van "private communicatie", weinig van vernomen, hetgeen de uitwisseling van ervaringen en bijzondere vondsten toch wel wat beperkt houdt. Een stukje in Coolia waarborgt in ieder geval een wat ruimere verspreiding en roept, wie weet, zelfs nog wat reacties op. Daarom dit overzicht van de activiteiten in 1993 van één van deze werkgroepen, de paddestoelenwerkgroep "Rijk van Nijmegen". Onze werkgroep is opgericht in 1986, als een afsplitsing van de plaatselijke KNNV-afdeling, en bestaat uit een tiental personen. In het seizoen worden wekelijks excursies gehouden en om de twee weken is er een determineer-avond.

Ons werkterrein is één van de meest afwisselende gebieden van Nederland. De bekende Nijmeegse plantkundige Victor Westhoff heeft terecht opgemerkt dat maar liefst tweederde van de inheemse hogere planten binnen een straal van 15 km rond Nijmegen voorkomt. In dit gebied is één terrein systematisch door de werkgroep geïnventariseerd, de Groenlanden. Dit is een oud tichelgatencomplex in het stroomgebied van de Waal, dat karakteristiek is voor het rivierengebied.

Inktviszwammen

Het paddestoelenseizoen begon voor de werkgroep vrij spectaculair. Via-via hoorden we dat er nabij Mill (1)¹ in een Populierenbosje Inktviszwammen (*Anthurus archeri*) stonden. De overvloedige augustusregen trotserend zagen we wel meer dan honderd "duivelseieren" en een tiental vruchtlichamen. Achteraf bleek het onnodig om hals over kop naar de Peel te gaan, want tot aan de vorst in november kwamen er dagelijks wel weer nieuwe eieren uit. Het substraat was even onalledaags als de Inktviszwam zelf: de bodem van het bos was bedekt met een centimeters dikke laag (populieren-)houtsnippen, afkomstig van een klompenfabriek.

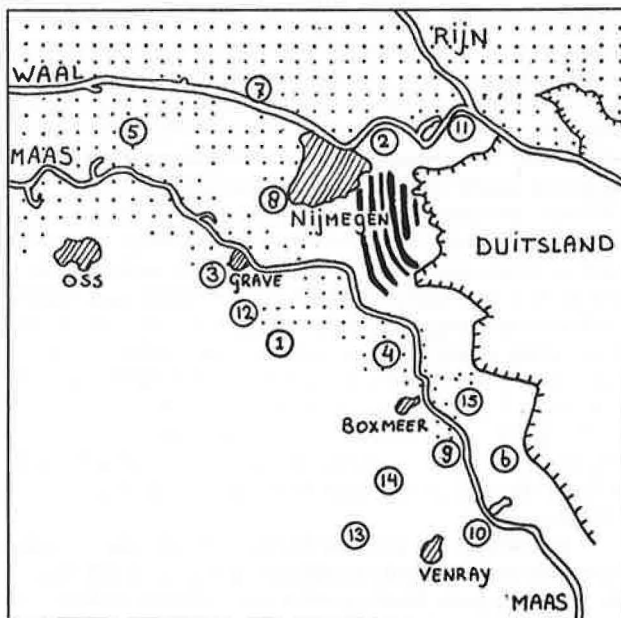
Eind augustus trad de werkgroep op als gastheer: Een NMV-excursie ging naar de Groenlanden (2) in de Ooypolder. In deze verlaten kleiafgraving, die de werkgroep de

¹) De nummers achter de verschillende in de tekst genoemde plaatsnamen verwijzen naar de omcirkelde nummers in figuur 1.

afgelopen 5 jaar onderzocht heeft, vonden we voor wilgenmoerasbos karakteristieke soorten als *Diatrype bullata*, Vals judasoor (*Auriculariopsis ampla*) en acht soorten Vezelkoppen. De lijst van 326 uit het terrein bekende soorten werd met een negental uitgebreid, waaronder de Zadelkluifzwam (*Helvella ephippium*) en *Psathyrella pannuicoides*, een 'gewone bruine', in bundeltjes bij wilgestobben groeiende Franjehoed met een karakteristiek vlies-achtig, wit velum over de hele hoed. Laatstgenoemde, als zeer zeldzaam te boek (Arnolds, 1984) staande soort is mogelijk niet ongewoon in rivierbegeleidende wilgenbossen.

Op 12 september moest één van de werkgroepleden tijdens een fietstocht door de Peel vol in de remmen. Dat was voor een Prachtvlamhoed (*Gymnopilus spectabilis*), op zich niets bijzonders. Iets merkwaardiger was het substraat, houtsnippers in een wegberm. Maar bijna absurd waren de afmetingen; een steel van bijna 8 cm dik en een hoed met een diameter van maar liefst 46 cm! Ook de lamellen waren zeer dik en groot. Zou dit iets te maken hebben met de vele ammoniakbronnen in de buurt, speciaal de grote varkensstal pal aan de overkant van de weg? Enkele kilometers verder stonden ook Boleten met hoeden tot 30 cm.

Half september werd een bezoek gebracht aan "De Binckhof" (3), het in gemengd bos overgaande park van een psychiatrische inrichting nabij Grave. Leuke vondsten waren daar: Kostgangerboleet (*Boletus parasiticus*), Rupsendoder (*Cordyceps militaris*) en Poederzwamgast (*Asterophora lycoperdoides*). *Cortinarius bolaris* was ooit een vrij algemene Gordijnzwam maar omdat de werkgroepleden nog niet zo lang meelopen was dit voor allen een nieuwe soort. Zo ook de vondst van de Fluwelige stekelzwam (*Hydnellum spongiosipes*), wat misschien een aansporing mag zijn om ook eens een bezoek te brengen aan een (vaak vrij toegankelijk) internaatsterrein. Gestichten zijn zo gek nog niet!

Figuur 1. De omgeving van Nijmegen met de in de tekst genoemde excursiegebieden. Kleigronden zijn gestippeld, voor het overige bestaat de bodem uit verschillende typen zandgronden (Stiboka, 1985).

In het rivierengebied

Eind september werden opnieuw voorbereidingen getroffen om NMV-excursiegangers een mooi stukje van het rivierengebied te laten zien. Echter, doordat Pluvius de dag voor de excursie van geen ophouden wist, kwamen slechts 2 deelnemers van buiten de regio. Desondanks leverde het bezoek aan de verlandende Maasarm met de naam "Grote Vilt" (4) een 120-tal soorten op. Vermeldenswaard zijn de Dwergmelkzwam (*Lactarius aspideus*) en de voor Nederlandse begrippen felgekleurde Kopperode gordijnzwam (*Cortinarius uliginosus*). De Groene anijstrechtterzwam (*Clitocybe odora*) hadden we in de regio ook een tijd moeten missen. De deelnemers leerden verder de Bleke en de Donkere elzenaucoria's (*Naucoria scolecina* en *N. escharoides*) goed kennen.

Begin oktober bracht de werkgroep een bezoek aan het landgoed "Huis te Horssen" (5). Stonden NMV-excursies naar dit terrein in het Land van Maas en Waal steeds onder een slecht gesternte, nu waren de goden ons gunstig gezind: 160 soorten, (nog nooit vertoond!) en dan mochten we nog niet eens naar het gebied rond de eendenkooi. We vonden er veel Inktboleten (*Boletus pulverulentus*), een groepje Groene glibberzwammen (*Leotia lubrica*), weer een Rupsendoder, 9 Russula-soorten, 11 Mycena's en eenzelfde aantal Gordijnzwammen, waaronder de dit jaar veel gevonden *C. parvannulatus*, een slanke, nogal helder oranje(bruine) *Telamonia* met een ringetje op de steel en een opvallend aromatische geur, die wat aan sigarenkistjes doet denken. We konden ook weer eens ruiken aan het Levertraanzwammetje (*Macrocystidia cucumis*) en schitterend was een kleine kapvlakte waar ongekend massaal het Geel nestzwammetje (*Crucibulum laeve*) stond. De waarnemingen van *Cortinarius mirabilis* en *Rutstroemia echinophila* verdienen aparte vermelding. Eerstgenoemde is een pas recent beschreven soort (Melot, 1979) uit het ondergeslacht *Telamonia*, met zachtrode velumgordels op de onderste helft van de nogal bleke steel en verder 'gewoon bruin'. Ze is dit jaar voor het eerst voor ons land vermeld, maar dan wel gelijk van een aantal locaties. De vondst van *Rutstroemia echinophila* (zie figuur 2) was op dat moment rond Nijmegen niets bijzonders. Dit op oude kastanjebolsters groeiende schijfzwammetje was in september/begin oktober in de regio onder nagenoeg iedere Tamme(!) kastanjeboom te vinden. Op zich een leuke ervaring om in ieder uurhok even een ZZZ-soort op te rapen. Zo ook bij "Huis te Horssen" waar maar drie Tamme kastanjes staan. Dat het toch nog even moeite kostte kwam omdat begin oktober het blad al begon te vallen, waardoor het haast onmogelijk was geworden om de bolsters-van-het-jaar-ervoor te vinden. Gezocht moet worden naar bijna vergane bolsters die zich in tegenstelling tot de net gevallen exemplaren niet gemakkelijk laten oprapen.

Een bezoek aan het enige levende (=stuivende) rivierduin wat Nederland rijk is, het rivierduin in de Millingerwaard (11), leverde ook een verrassing op. Op uitwerpselen van de daar grazende Konik-paarden en Galloway-runderen werd het Mestnestzwammetje (*Cyathus stercoreus*) gevonden, tot nu toe alleen bekend van de buitenduinen langs de kust (Jalink, 1992).

Op 9 oktober werd nog een bezoek gebracht aan het rivierengebied. Ditmaal aan een binnendijks gelegen loofbos op vochtige klei en zavel. Omdat deze bossen vrijwel zonder uitzondering oude landgoederen zijn, is er naast houtproductie ook ruimte voor dood hout. Zo ook hier, op landgoed Loenen (7). We vonden er het Judasoor (*Auricularia*

auricula-judae) op een Beukestam en ook *Clitopilus hobsonii*, die in het voorbijgaan veel op een Oorzwammetje (*Crepidotus spp.*) lijkt. Bij nadere inspectie vallen echter de roze plaatjes op, veroorzaakt door de roze kleur van de sporen. Op de bosbodem zelf viel ook heel wat te beleven. Bijvoorbeeld een op het oog doodgewoon Franjehoedje. Op zoek naar hoedharen, rode snedes en andere typische kenmerken drong zich een eigenaardige geur op, volgens de boekjes die van skatol. Microscopische controle bevestigde de vermoedens: *Psathyrella narcotica*! Overigens wordt deze soort in de Standaardlijst (Arnolds, 1984) gemeld voor duingraslanden.

Dat zeldzaamheden ook mooi kunnen zijn werd overtuigend getoond door de Purperbruine parasolzwam (*Lepiota fuscovinacea*), een paars parasolletje met grote, donkere schubben. Minder zeldzaam, maar minstens even karakteristiek voor rivierbegeleidende bossen, is de Inktboleet. Zoals vermeld vonden we deze ook al op overeenkomstige plaatsen in Horssen. Ook de lanen met oude Beuken en Eiken bleken zeer de moeite waard. Zo werd, temidden van vele duizenden Groene glibberzwammen, ook *Cortinarius ochroleucus* gevonden, een nogal bleke *Myxaciium* met een bittere hoedhuid maar met mild vlees. Tenslotte konden we het gebied niet verlaten zonder eerst met succes naar de Smeerwortelmycena (*Hemimycena candida*) gezocht te hebben, een soort die bij gericht zoeken op veel plaatsen blijkt voor te komen.

Schijfjes in mostapijten

Eind oktober vond één van de werkgroepleden een excursieterrein dat komend seizoen ongetwijfeld in ons excursieprogramma zal worden opgenomen. Speurend naar eventueel overtrekkende Kraanvogels vanaf de gedeeltelijk door paarden begraasde Bergerheide (6) bij Nieuw Bergen, werd na vergeefse moeite de blik maar naar beneden gericht. Groot was de verrassing toen na niet eens zo lang zoeken op de paardedrollen inderdaad de Speldeprikzwam (*Poronia punctata*) gevonden werd.

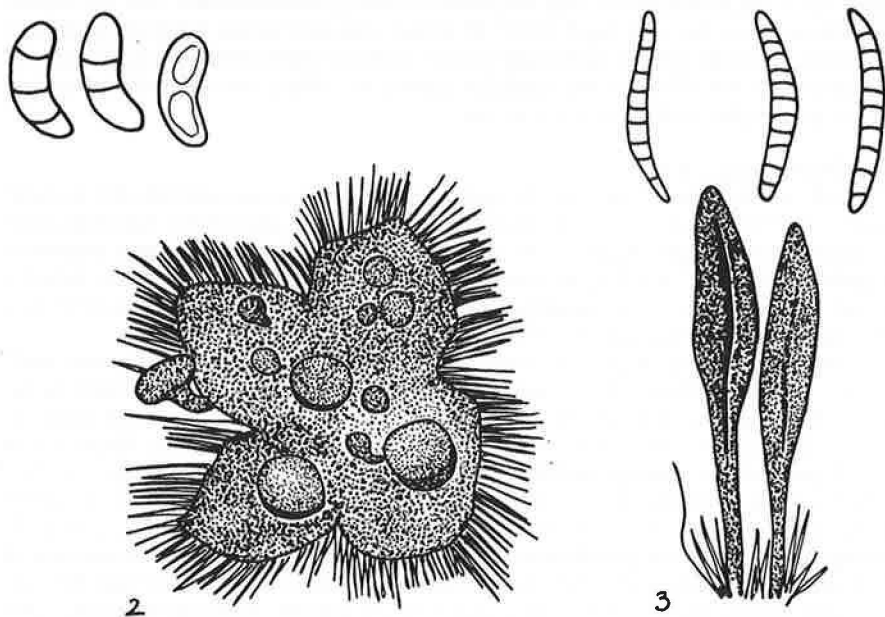
Zoekend naar nog meer met juwelen bezette drollen werd een Groot oranje zandschijfje (*Octospora humosa*) van wel een centimeter diameter ontdekt. Dergelijke op topkapselmossen groeiende oranje schijfjes zijn door leden van onze werkgroep dit seizoen een keer of tien waargenomen. In zes gevallen betrof het het Grote oranje zandschijfje, dat voornamelijk tussen Haarmos (*Polytrichum spp.*) groeit. Echter, de soort is ook éénmaal gevonden tussen Purpersteeltje (*Ceratodon purpureus*). Tussen dergelijke kleine Topkapselmossen is vaker een andere *Octospora* waargenomen, en wel *O. tetraspora*, microscopisch gemakkelijk te herkennen aan de viersporige asci. Deze staat in de Standaardlijst vermeld als ZZZ. Waarschijnlijk komt dit vooral door de voor mycologen oninteressante biotopen waarin de topkapselmosjes groeien. In ons geval een geoogste graanakker, een drooggevalle rivieroever en een overgang van rivierduin naar rivieroever. Waardplanten van het schijfzwammetje waren respectievelijk Zilvermos (*Bryum argenteum*), een mengsel van Zilvermos, Grofkorrel-knikmos (*B. bicolor*), Spits knopmos (*Phascum cuspidatum*) en Kleimos (*Pottia truncata*) en Zilvermos. Dit zijn typische pioniers. Een uitzondering op de interessante biotopen vormen brandplekken. De Standaardlijst noemt *Octospora tetraspora* dan ook voor dit biotoop. Onze vondsten werden alle gedaan in oktober.

Ten slotte is op Terschelling (Rijk van Nijmegen *sensu latissimo*!) nog een derde Mosschijfje gevonden, *Lamprospora dictydiola*, een soort met ronde, fraai geornamenteer-

de sporen. Deze hield zich wel keurig aan de Standaardlijst, groeiend op levende bladmossen in enigszins stuivend duin. Dat bladmos was hier Purpersteeltje. De paddestoelenrijkdom in deze mini-biotootjes is enigszins te vergelijken met de onverwachte rijkdom in stuivende helmduinen. In beide gevallen wordt geprofiteerd van overstoven, afgestorven plantedelen.

De stad

Binnen Nijmegen zelf was in 1993 overigens ook van alles te beleven. Langs de Sionsweg werd onder Beuken bijvoorbeeld de nog niet eerder in ons land vastgestelde *Cortinarius bulliardii* gevonden. Net als de al eerder genoemde *C. miraculosus* heeft ook deze soort rood velum, maar dit is veel helderder van kleur en erg opvallend aan de steelbasis. Ook de donkerbruine hoed heeft een koperrode gloed over zich, die moeilijk te beschrijven maar zeer karakteristiek is, als je het eenmaal hebt gezien.

Figuur 2. *Rutstroemia echinophila*. Apotheciën op bolster van Tamme kastanje en sporen.
Figuur 3. *Geoglossum fallax*. Vruchtlichamen en sporen.

Ronduit verrassend was de gezamenlijke excursie met de KNNV naar het recreatiegebied de Berendonck bij Nijmegen. Of liever gezegd, naar stadspark Staddijk (8), want verder dan dit park zijn de deelnemers niet gekomen. Een zeer fraai graslandje werd hier

ontdekt, dat doet denken aan het befaamde *Hygrophorus*-weitje bij de Overasseltse vennen². In het stadspark stonden o.a. het Sneeuwzwammetje (*Hygrocybe niveus*) en de zeer zeldzame *H. aurantioviscida*, de Gele knotszwam (*Clavulinopsis helveola*; waar je ook liep) en de Fijnbeschubde aardtong (*Geoglossum fallax*, zie figuur 3). Deze laatste bleek overigens bij thuiskomst een witte sporée te ontwikkelen. Ook microscopisch was geen donkere kleur waarneembaar. Zouden de sporen pas heel laat of helemaal niet bruin kleuren?

Verder werden tussen het gras onder alleenstaande loofbomen nog *Cortinarius nemorensis* en Zilveren ridderzwam (*Tricholoma scalpturatum*) waargenomen. Deze excursie toonde eens te meer aan wat de waarde van stadsparken kan zijn voor paddestoelen. Het doorgeven van inventarisatiegegevens aan beheerders kan een belangrijke steun in de rug zijn in de strijd tegen tennisvelden, asfaltwegen, woonwijken en andere paddestoelwoestijnen.

Het stroomgebied van de Maas

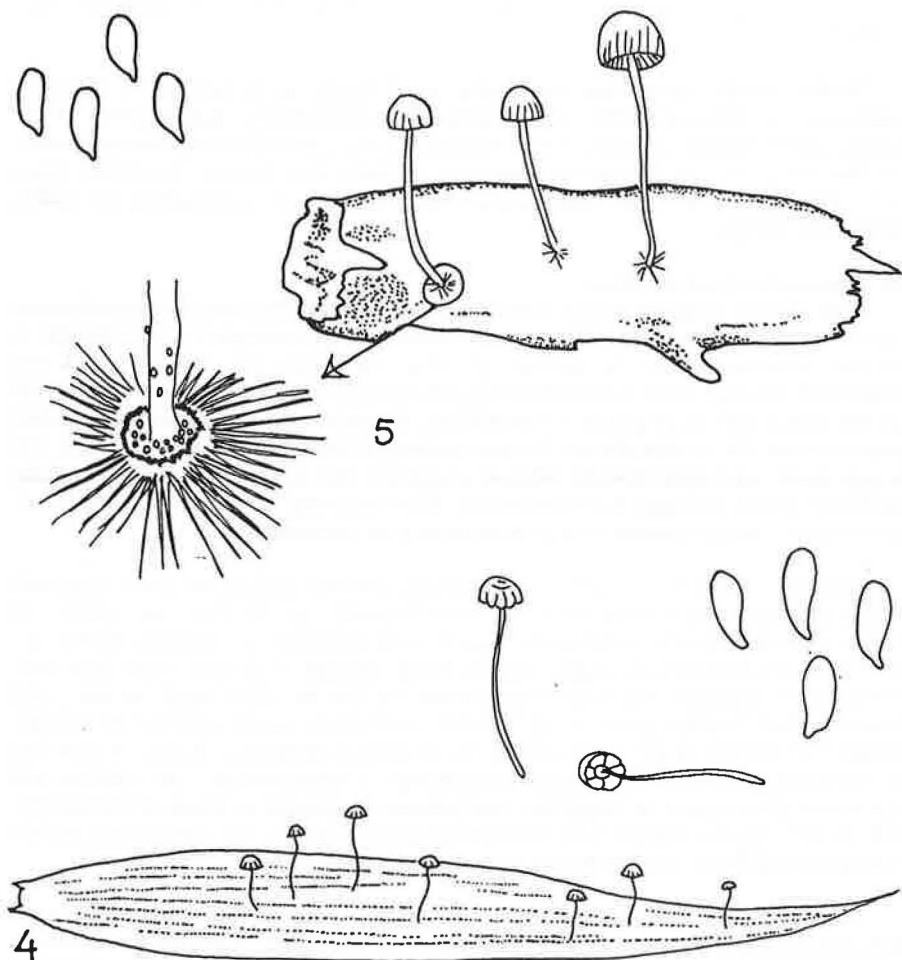
Eind oktober werd een bezoek gebracht aan enkele volkomen ontkalkte rivierduintjes langs de Maas bij Groeningen (9). De mycoflora in de dennenaanplant op de duintjes is niet zeer bijzonder. Echter, het duintje ligt wel in een uurhok dat door ons bezoek van minder dan tien naar meer dan honderd bekende soorten is gegaan. Door de in deze tijd van het jaar al wat teruglopende soortenrijkdom, krijgen de minder spectaculaire soorten meer aandacht. Zo werden alle zes *Stereum*-soorten gevonden en ook een echte soort van de late herfst, de Grijs mycena (*Mycena cinerella*). Het is verbazend dat zo'n kleine paddestoel zoveel meelgeur kan ontwikkelen. Een verrassing was *Clitocybe houghtonii*, een wittige Trechterzwam met roze plaatjes en de geur van tomatenblad.

Begin november was voor de derde maal een NMV-excursie in ons gebied gepland, ditmaal naar het landgoed Geysteren (10) in het Maasdal. Opvallend was een vondst van de Hanekam (*Cantharellus cibarius*) hier aan de rand van ammoniak-paradijs de Peel. Er werd één vruchtlichaam gevonden, op een klein, mosrijk steilrandje waar zich geen strooisel kon ophopen. Even verderop genoten we van het kleurenspeel in een jonge dennenaanplant. Sombere groen van de Sparren, warm bruin van de ontelbare Levermelkzwammen (*Lactarius hepaticus*), vuurrood van de Rossige Melkzwam (*Lactarius rufus*) en de okerkleur van vele Pagemantels (*Cortinarius semisanguineus*). De rijkdom aan mycorrhiza-paddestoelen in dergelijke strooiselarme aanplanten is bijna on-Nederlands. Ook na deze excursie werden Kogelzwammetjes gedetermineerd. De constatering, na een seizoen determineren, is dat de meeste vondsten tot *Hypoxylon howeanum* behoren!

Onze excursie van 13 november naar het Raamdal (12), rondom landgoed Russendaal, gaf gelegenheid de strategie van gericht zoeken, die eerder al de Smeerwortelmycena had opgeleverd, eens uit te proberen in het opgaande Riet van een verlandende plas. Doelwit was het Rietwiltje (*Marasmius limosus*, zie figuur 4), één van die onopvallende

²) Achter de Diervoort, voor de insiders. Overigens lijkt zich de situatie hier ten goede te keren. Er zijn het afgelopen jaar weer drie Wasplaten aangetroffen.

soorten die je slechts door gericht zoeken vindt, maar dan ook met bijna 100% kans op succes. De Nederlandse naam is gelijk een goede beschrijving: een Wieltje op Riet. Tijdens de laatste binnenlandse werkweek van de NMV werd deze soort vaak gevonden en ook nu was het binnen 5 seconden raak: Rietwielmpjes in grote aantallen, samen met het Kogelwerpertje (*Sphaerobolus stellatus*) op dode, natte rietstengels en -bladeren.

Figuur 4. *Marasmius limosus*. Vruchtlichamen op rietblad en sporen. Figuur 5. *Mycena smithiana*. Vruchtlichamen op strooisel en sporen.

Overigens bleek het Raamdalen een aanzienlijke landschappelijke variatie te herbergen. Lanen, sloten en percelen met afwisselend loof- en naaldbos op het landgoed, drassig

wilgenbos en rietland en oude rivierduintjes in het aangrenzende terrein. En natuurlijk maisakkers en bijartweiden, we zijn tenslotte in Oost-Brabant. Deze variatie vertaalde zich onder andere in de lengte van de totaallijst van die dag: 134 soorten, ondanks de vorst van twee weken ervoor. Vermeldenswaardig waren met name de Narcisridderzwam (*Tricholoma sulphureum*, knalgeel met de geur van verse teer; deze soort is blijkbaar niet zeldzaam in de kustduinen, maar bij ons beslist wel), het Voorjaarsbreeksteeltje (*Pholiotina aporos*, goed herkenbaar aan relatief fors formaat, gestreepte ring en sporen zonder kiempore; deze soort wordt zozeer met het voorjaar geassocieerd dat vonden uit de herfst zwaar gewantrouwd neigen te worden (Enderle, 1993)), *Mycena smithiana* (een roze-bruine peutermycena op eikeblad, met opvallende haren aan de steelbasis, zie figuur 5) en... het Eikebladzwammetje (*Collybia dryophila*). Dat laatste behoeft waarschijnlijk enige toelichting. Afgaande op onze veld aantekeningen gedurende 'het seizoen' (vanaf eind augustus) uit de beginjaren van de werkgroep, blijkt het 'Eikebladzwammetje' toendertijd zeer regelmatig gevonden te zijn. De afgelopen twee jaren staan daarmee in schril contrast: Slechts vijf waarnemingen in 1992 en slechts twee in 1993. Wat is hier aan de hand? Betreft het een tijdelijke en/of locale inzinking? Zoeken we in het verkeerde jaargetijde? Of hoort het Eikebladzwammetje ook al op de Rode Lijst?

De laatste loodjes

En toen: -10 °C. Ook overdag vorst. En dat twee weken lang. Halverwege deze periode was een excursie gepland naar Vredepeel (13), maar die werd slechts door twee verslaafde karteerders bezocht. Maar verslaving loont; in een lichte sneeuwbus bij zo'n vier graden vorst werden bijna 70 soorten genoteerd! Aanwezig waren onder andere Mosklokjes (*Galerina spp.*), hun hygrofane hoeden door de vorst verrast in allerlei stadia van uitdroging; de Rossige melkzwam (*Lactarius rufus*), die, diepgevroren, verbazend moeilijk van de Dennevlamhoed (*Gymnopilus penetrans*) te onderscheiden bleek; Gestreepte trechterzwammen (*Clitocybe vibecina*), die na beademing nog geweldig naar (mycologisch) meel roken; en zelfs nog een Parelamaniet (*Amanita rubescens*), die daar overigens behoorlijk spijt van leek te hebben.

Na deze ervaringen leek er geen reden te zijn om het volgende weekeinde niet weer op excursie te gaan. Terwijl Evert van Benthem handenwrijvend bij de thermometer stond, togen wij naar de bossen bij Stevensbeek (14). Deze zijn nogal 'bomenakkerachtig' van opbouw, maar wel met afwisselende loof- en naaldhoutpercelen van verschillende leeftijden; ze liggen, zoals de meeste bossen in deze omgeving, op voedselarme, droge zandbodems (veldpodzolgronden). De resulterende soortenlijst was qua lengte en samenstelling vergelijkbaar met die van een week eerder, met onder andere weer alle Nederlandse vertegenwoordigers van het geslacht *Stereum*, de rood-met-witte stippen van *Nectria episphaeria* en *Polydesmia pruinosa* op *Diatrype stigma*, gele kussens van *Hypocrea pulvinata* onderop Berkezwammen (*Piptoporus betulinus*), etc. Als topper kunnen we hier de Vogelveerzwam (*Onygena corvina*) vermelden, op de ongelooflijk stinkende restanten van wat ooit een Kraai geweest moet zijn.

De klap, achteraf gezien voorspelbaar, kwam pas later, bij het invallen van de dooi. Alle netjes geconserveerde (Plaatjes)zwammen ontdooiden en verpaptten, en veel nieuwe exemplaren kwamen er ook niet meer bij. Niettemin blijft het verbazend hoeveel klein

grut je nog steeds vindt, en hoeveel daarvan in het veld al goed te determineren is. Hiervan twee voorbeelden, gevonden op onze laatste 'officiële' excursie van het jaar, naar de bossen bij het Limburgse Afferden (15).

De Oranje aderzwam (*Phlebia radiata*) is voor de meesten van u waarschijnlijk een goede bekende. Aangezien het een paddestoel is, heeft hij echter ook een dubbelganger, in dit geval *Phlebia rufa*, die, zoals het een dubbelganger betaamt, er niet altijd makkelijk van te onderscheiden is. Kruisingsproeven hebben aangetoond dat het wel degelijk twee (biologische) soorten betreft (Ginns, 1975). In haar meest typische vorm heeft *Ph. rufa* een onregelmatig tot ietwat rechthoekig geplooid, bleek oranje hymenium, zonder de lobben en radiaal verlopende richels of de fel oranje uitwassen die *Ph. radiata* vaak (maar niet altijd) vertoont, maar met dezelfde wasachtig-vlezige consistentie.

Het tweede voorbeeld is *Trechispora mollusca*, een zuiver wit, fragiel korstje met een nogal wijdmazige, bijna-poroïde structuur en vrijwel altijd met een hoop witte rhizomorfen. Je vindt hem onveranderlijk op de onderkant van sterk vermolmde, enigszins in de bodem begraven takken. Die manier van groeien stelt ons trouwens wel voor wat raadsels. Hoe, bijvoorbeeld, zou zo'n zwam z'n sporen verspreiden? Het ding groeit in een kleine holte tussen tak en bodem, en als we de tak niet min-of-meer uit de grond getrokken hadden, had hij het daglicht nooit aanschouwd. De kans om vanuit zo'n positie z'n sporen te verspreiden lijkt ons ongeveer net zo groot als de kans dat natuurlijke evolutie er toe geleid heeft dat de paddestoel voor zijn sporenverspreiding net zo afhankelijk van een toevallig passerende mycoloog is als een bloem van bijen. Nog zo'n vraag: Wat zou het substraat van deze *Trechispora* zijn? Als het mycelium inderdaad in de tak zit, waarom worden dan nog rhizomorfen, die zich tot het oppervlak van de tak beperken, gevormd en waarom worden de vruchtlichamen niet wat dichter bij de buitenwereld aangelegd? Het zou ons niet verbazen als het mycelium in de bodem bleek te zitten, en het hout alleen maar als drager voor het vruchtlichaam dient. (Maar dit is natuurlijk slechts speculatie; voor een beter gefundeerde mening houden we ons aanbevelen.)

Met deze excursie besloot de Paddestoelen Werkgroep 'Rijk van Nijmegen' haar activiteiten voor 1993, en daarmee naderen de laatste regels van ons verslag. Tijdens het schrijven bleek het geheel ook nog op een pleidooi voor excursies tot laat in het jaar uit te draaien (zie ook (Henrici, 1988)). Het is eigenlijk onvoorstelbaar wat je, zelfs na een langdurige vorstperiode, in december nog aan paddestoelen kunt vinden, ook al zijn het dan niet allemaal Boleten en Melkzwammen. Trouwens, een beetje een sport is het ook wel; na een vries-dooi cyclus is ook de Gewone krulzoom niet meer gemakkelijk te herkennen...

LITERATUUR

- Arnolds, E., 1984. Standaardlijst van Nederlandse macrofungi. Coolia 26 (Supplement).
 Enderle, M., 1993. *Conocybe - Pholiotina* - studien IV. Z. Mykol. 59: 38-40.
 Ginns, J.H., 1975. *Merulius*: s.s and s.l., taxonomic disposition and identification of species. Can. J. Bot. 54: 139-147.
 Henrici, A., 1988. What's wrong with November? The Mycologist 2: 138-139.
 Jalink, L., 1992. Zoek eens naar het Mestnestzwammetje. Coolia 35: 13-14.
 Melot, J., 1979. Éléments de la flore mycologique du Baar, I. Bull. Soc. Myc. Fr. 95: 222-225.

- Stiboka, 1985. Bodemkaart van Nederland, 1:250000. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.
- Werkgroep Paddestoelenkartering Nederland, 1993. Nieuwsbrief van de Werkgroep Paddestoelenkartering Nederland, 7.

Coolia 37: 155 - 158. 1994.

LASIOSPHAERIA CANESCENS OF LASIOSPHAERIA STRIGOSA?

Hans van Hooff, Lambertushof 30, 56667 SE Geldrop

During a mycological investigation in 1989 *Lasiosphaeria strigosa* was found in Geldrop (the Netherlands). A comparison is made with the descriptions of various authors of *L. strigosa* and *L. canescens*. A description of the finding is given.

Tijdens een mycologisch onderzoek vond ik op 26 januari 1989 in de kasteeltuin van Geldrop een *Lasiosphaeria*. De vruchtlichamen waren bruin en bezet met opvallende dikke stijve haren. Het groepje vruchtlichamen groeide op een schorsloze populieretak die op de bodem van het bos lag.

Determinatie met Breitenbach & Kränzlin (1984) was geen probleem. De gevonden ascomyceet kwam overeen met *Lasiosphaeria strigosa* (Alb. & Schw.) Sacc. en werd in mijn herbarium onder die naam opgeborgen. Dat zat dus wel goed, totdat ik in 1990 weer een groepje *Lasiosphaeria*'s tegenkwam in "Het Goor" te Geldrop. Nu determinerend met Ellis & Ellis (1987) bracht de tabel me direct naar *Lasiosphaeria canescens* (Pers.) P. Karst. Het viel me op dat de naam *Lasiosphaeria strigosa* in de tabel ontbrak. De zeer dikwandige haren zonder septen nog in mijn achterhoofd hebbend van *L. strigosa* uit Breitenbach & Kränzlin (1984) ging ik de beschrijvingen van beide soorten toch eens vergelijken. En zie, beide soorten lijken identiek. Verwarring dus, en deze wordt nog groter als men er andere literatuur op naslaat. Dennis (1981) vermeldt *L. strigosa* niet, en geeft voor *L. canescens* sporematen van 20-30 x 4-5 µm, terwijl Ellis & Ellis (1987) voor deze soort sporematen van 30-40 x 4-5 µm vermelden. Beide boekwerken geven bij *L. canescens* geen bijzonderheden over de parafysen. Munk (1957) beschrijft *L. canescens* met parafysen. Breitenbach & Kränzlin (1984) vermelden bij *L. strigosa* wel wat over de parafysen maar Seaver (1912) weer niet.

In tabel 1 zijn de beschrijvingen van de beide soorten naast elkaar gezet en vergeleken met het door mij gevonden materiaal. De verschillen tussen *Lasiosphaeria strigosa* en *L. canescens* zijn niet duidelijk. Wellicht zijn de soorten identiek, iets wat ook al door Seaver (1912) werd vermoed. Hier is nader onderzoek voor nodig. Of het door mij gevonden materiaal *Lasiosphaeria canescens* dan wel *L. strigosa* moet heten? De naam hangt voorlopig af van het door u gekozen determinatiewerk. Zelf houd ik het maar op